

ICT en overheid

Twee nieuwsfeiten van eind april: het Nederlandse parlement start een onderzoek naar de gang van zaken rondom grote ICT-projecten bij de overheid en de Duitse overheid gaat het BTW-tarief op e-books verlagen van 19 naar 7 procent.

Het eerste bericht doelt op het onderzoek naar ICT- en automatiseringsprojecten die mislukken of vele malen duurder uitvallen dan begroot. De lijst is lang. Een kleine greep: de modernisering van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA), de OV-chipkaart, politie- en brandweersysteem C2000 en het Elektronisch Patiëntendossier (EPD). Slechts een bedroevende 30 procent van de projecten is succesvol. Dit zorgt voor een jaarlijkse verliespost van tussen de 4 en 5 miljard (!) euro.

Het tweede bericht is gelukkig verheugender. Duitsland is na Luxemburg en Frankrijk de derde lidstaat van de Europese unie die het BTW-tarief voor digitale boeken gelijktrekt met dat van papieren uitgaves. Hopelijk volgen de Nederlandse en Belgische regering dit goede voorbeeld snel. Het is naar mijn mening onmogelijk vol te houden dat er een rechtvaardig verschil is tussen het tarief voor papieren en digitale boeken.

Het zijn twee berichten die ogenschijnlijk niet veel met elkaar te maken hebben, maar dat lijkt maar zo. Het zijn beide voorbeelden van een overheid die klaarblijkelijk geen kennis heeft van, of geen oog heeft voor de digitale wereld. Veel van de wetgeving lijkt haastig aangepast aan een veranderende (digitale) wereld. De overheid betreedt hordend en stotend het digitale tijdperk. En blijkens het eerste voorbeeld kost dat aarzelende betreden van het digitale tijdperk geld. Veel geld.

Laat ik eens inzoomen op de mislukkende ICT-projecten. Veel van deze projecten worden verkeerd aangepakt. Daar zijn de experts het wel over eens. Er zitten problemen aan die ook gelden voor grote infrastructurele projecten. In het systeem van openbare aanbestedingen wordt de opdracht meestal gegund aan de partij die zegt de opdracht het goedkoopst uit te kunnen voeren. Het blijkt tijdens de uitvoering vaak helemaal niet mogelijk om de klus te klaren voor een dergelijk bedrag, waardoor de kosten overschreden worden en de opdrachtgever toch meer betaalt. Dit is natuurlijk een heel rare gang van zaken. Als de opdrachtnemer belooft een project uit te voeren voor een bepaald bedrag, dan moet het ook voor dat bedrag. Als dit niet kan, heeft hij pech, ondernemersrisico toch?

Een andere oorzaak is het schrijnende gebrek aan kennis bij de opdrachtgever zelf. Vaak kan die helemaal niet beoordelen of een project goed loopt, wat er misgaat, wat daarvan de oorzaak is en wie er verantwoordelijk voor is. Ook hier geldt wat mij betreft hetzelfde principe: de opdrachtnemer is verplicht de opdracht goed en binnen de geraamde kosten uit te voeren. Als hij tegen problemen aanloopt, is het zijn verantwoordelijkheid om die op te lossen of om heel duidelijk te rapporteren zodat de opdrachtgever de problematiek begrijpt en een beslissing kan nemen, simpel toch?

Wellicht ga ik hier en daar wat kort door de bocht in dit betoog, maar ik vind het persoonlijk onbegrijpelijk dat iedere keer dezelfde fouten gemaakt worden. Ik hoop dan ook van harte dat het onderzoek van de Tweede Kamer ervoor gaat zorgen dat dergelijke geldverslindende mislukkingen tot het verleden gaan behoren. Met het geld dat in de toekomst overblijft, kan de overheid meteen het BTW-tarief voor e-books verlagen. Klassieke win-winsituatie, lijkt me.

pieter.vanmegen@chip.nl